

УДК 378.091:004.9:001.895

Вербівський Д. С.

к. п. н., доцент,

доцент кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ ДО ЗАСТОСУВАННЯ
ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Ефективність методичної системи підготовки майбутніх учителів інформатики до застосування інноваційних технологій в професійній діяльності зумовлюється комплексом організаційно-педагогічних умов.

У дослідженні доцільно окреслити зміст понять “умова”, “педагогічні умови” та “організаційно-педагогічні умови”. У філософському розумінні умова трактується як залежність явища від чинників, що забезпечують його виникнення та розвиток [1, с. 230]. Н. Москалюк зазначає, що умови виступають складником причинно-наслідкових зв'язків і створюють можливість реалізації причин, якими в освіті є поставлені цілі [2].

У педагогічній літературі педагогічні умови розглядають як сукупність чинників і обставин, що впливають на результативність навчального процесу. А. Алексюк і О. Дубасенюк визначають їх як передумови ефективного досягнення освітніх цілей [3; 4], а Л. Велитченко – як поєднання соціально-педагогічних і дидактичних обставин, що забезпечують керованість і результативність навчання [5].

Організаційно-педагогічні умови, за М. Чеботарьовим і М. Швардак, – це сукупність взаємопов'язаних факторів і можливостей, що створюють спеціальне середовище для цілеспрямованої підготовки майбутніх фахівців [6; 7].

Таким чином, поняття організаційно-педагогічних умов характеризує взаємодію зовнішніх і внутрішніх факторів, які через активність суб'єкта визначають якість і результативність педагогічних процесів.

На основі проведеного аналізу можна виділити такі характеристики поняття організаційно-педагогічних умов: це сукупність зовнішніх і внутрішніх чинників, що взаємодіють через активність особистості або колективу та впливають на розвиток педагогічних процесів. Водночас поняття педагогічних умов є ширшим і охоплює організаційні умови [8].

З огляду на мету дослідження, організаційно-педагогічні умови ефективної підготовки майбутніх учителів інформатики до застосування інноваційних технологій визначаються як система взаємопов'язаних факторів, що підвищують результативність цього процесу та можуть адаптуватися до особливостей освітньої діяльності [9].

Зважаючи на складність інтеграції сучасних технологій, підготовка фахівців потребує комплексу взаємопов'язаних умов, кожна з яких є підґрунтям для наступної.

На основі вивчення науково-методичної літератури, власного досвіду та опитування здобувачів вищої освіти спеціальності Середня освіта (Інформатика) визначено кілька ключових умов, зокрема: стимулювання мотивації до використання інновацій, оновлення змісту підготовки з акцентом на сучасні технології, поєднання традиційних і творчих методів навчання, інтеграція активних методів у підготовку.

У контексті цифрової трансформації освіти важливо створити комплекс організаційно-педагогічних умов, що забезпечують системну підготовку вчителів інформатики, інтеграцію теорії та практики й формування готовності до інноваційної діяльності.

Особливої уваги потребує створення умов для *формування позитивної мотивації до опанування інноваційних технологій*. Професійне становлення майбутніх учителів інформатики неможливе без внутрішнього прагнення до самовдосконалення, розвитку творчості, набуття навичок застосування цифрових інструментів у педагогічній діяльності. Формування такої мотивації здійснюється через гейміфікацію освітнього процесу, підтримку студентських ініціатив, публічне визнання досягнень, створення цифрових портфоліо, а також впровадження особистісно орієнтованого підходу, що враховує індивідуальні потреби здобувачів освіти.

Однією з провідних організаційно-педагогічних умов підготовки майбутніх учителів інформатики до застосування інноваційних технологій є *модернізація змісту професійної підготовки*. Цей процес передбачає оновлення й перегляд освітніх програм з урахуванням сучасних вимог цифровізації суспільства, положень Концепції “Нова українська школа”, стратегічних документів розвитку вищої освіти та рекомендацій міжнародних організацій. Модернізація змісту професійної підготовки реалізується шляхом включення до навчальних планів освітніх компонент, орієнтованих на опанування сучасних інноваційних технологій, посилення міжпредметних зв’язків і практичної спрямованості навчання, інтеграції знань інформатики з іншими предметними галузями та формування готовності до розв’язання реальних педагогічних завдань із використанням цифрових інструментів.

Важливою умовою, що забезпечує високий рівень професійної підготовки, є створення *інноваційного освітньо-розвивального середовища (ІОРС)*. Воно визначається як системне утворення, що об’єднує матеріально-технічні, інформаційні, організаційні та педагогічні ресурси й спрямоване на формування професійної компетентності майбутніх учителів інформатики. ІОРС функціонує на засадах відкритості, інтерактивності, міждисциплінарності й динамічного оновлення освітнього контенту [10]. Складовим компонентом такого середовища є *електронне інформаційно-освітнє середовище (ЕІОС)*, яке інтегрує цифрові платформи, інструменти для управління навчанням, віртуальні лабораторії, технологічні хаби, сервіси візуалізації та організації колаборації учасників освітнього процесу. Ресурсна насиченість і гнучкість ЕІОС створюють умови для індивідуалізації навчання, розвитку цифрових і професійних компетентностей здобувачів вищої освіти, а також стимулюють їх активну участь у створенні й адаптації освітнього контенту [11].

Особливе значення у формуванні готовності до застосування інноваційних технологій посідає *впровадження практико-орієнтованого підходу*. Він передбачає моделювання реальних педагогічних ситуацій, організацію міждисциплінарних проєктів, розроблення авторських освітніх ресурсів і застосування сучасних цифрових засобів в освітньому процесі. Практична підготовка включає різні види навчальної та виробничої практики, у межах яких здобувачі освіти набувають досвіду проектування, апробації й реалізації

інноваційних рішень у шкільному середовищі. Такий підхід дозволяє не лише закріпити теоретичні знання, а й сформувати впевненість у власних можливостях, здатність самостійно приймати рішення та адаптуватися до умов цифрової трансформації освіти.

Не менш важливою організаційно-педагогічною умовою є *професійна підготовка науково-педагогічних працівників*, які здійснюють підготовку майбутніх учителів інформатики. Ефективність реалізації інноваційного освітнього контенту значною мірою залежить від рівня їх цифрової компетентності, обізнаності з новітніми методиками навчання, готовності до використання EdTech-рішень та здатності виступати наставниками для колег і здобувачів освіти. Професійне зростання викладачів забезпечується участю у тренінгах, онлайн-курсах, сертифікаційних програмах, стажуваннях у провідних закладах вищої освіти, а також активною діяльністю у професійних спільнотах, що сприяє обміну досвідом і спільній розробці інноваційних моделей викладання.

Суттєвим чинником успішної підготовки майбутніх учителів інформатики до застосування інноваційних технологій виступає *запровадження міждисциплінарного та інтегрованого підходів у навчанні*. Такі підходи забезпечують цілісність знань, формування системного мислення, розвиток здатності до міжпредметної кооперації та використання інструментів інформатики у розв’язанні комплексних навчальних завдань.

Таким чином, реалізація комплексу організаційно-педагогічних умов, що охоплюють оновлення змісту підготовки, створення інноваційного освітнього середовища, застосування практико-орієнтованого та інтегрованого підходів, розвиток цифрової компетентності викладачів і формування внутрішньої мотивації здобувачів освіти, є запорукою ефективної професійної підготовки майбутніх учителів інформатики до застосування інноваційних технологій у сучасному освітньому просторі.

Список літератури

1. Бліхар В. С., Козловець М. А., Горохова Л. В., Федоренко В. В., Федоренко В. О. Філософія: словник термінів та персоналій. Київ : КВІЦ, 2020. 274 с.
2. Москалюк Н. В. Професійна компетентність майбутніх учителів у системі підготовки до педагогічної діяльності [Електронний ресурс]. *Молодий вчений*.

2016. № 12. С. 465–468. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_12_114 (дата звернення: 11. 05. 2025р.).

3. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України: історія, теорія: підручник. Київ : Либідь, 1998. 560 с.

4. Дубасенюк О. А. Професійно-педагогічна освіта: методологія, теорія, практика: : монографія. Житомир : Житомирський державний педагогічний університет, 2015. 210 с.

5. Велитченко Л. К. Психологічні основи педагогічної взаємодії: дис. ... д-ра психол. наук. Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. Київ, 2006. 508 с.

6. Чеботарьов М. К. Формування готовності майбутніх менеджерів до адаптивного управління у процесі професійної підготовки: дис. ... канд. пед. наук. Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут”. Харків, 2020. 331 с.

7. Швардак М. В. Система підготовки майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти до застосування технологій педагогічного менеджменту: дис. ... д-ра пед. наук. Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. Хмельницький, 2022. 292 с.

8. Вербівський Д. С. Концептуальні основи застосування інноваційних технологій в підготовці майбутніх вчителів інформатики. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2024. С. 72–76.

9. Токарська О. А., Вербівський Д. С., Миклін О. В. Розвиток професійної компетентності вчителя інформатики в системі неперервної освіти: навч.-метод. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2021. 212 с.

10. Вербівський Д. С. Роль інноваційних технологій у підготовці майбутніх вчителів інформатики. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2024. Вип. 215. С. 118–122. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-215-118-122>.

11. Вербівський Д. С., Сікора Я. Б., Усата О. Ю. Медіаграмотність як один зі складників процесу підготовки сучасного педагога професійного навчання. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2021. № 1(48). С. 69–72. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2021.48.69-72>.